

Az első világháború alatt megkezdődött az értékek — arany és biztosítékok — repülése Nagybritániából az USA-be. A brit kormány követelte a külföldi biztosítékokkal bíró brit tőkésektől, hogy szolgáltatassák azokat be, hogy az USA-be küldjék. Az amerikai tőkések máris számítgatják, hogy milyen tőkebefektetéseket vehetnek el Nagybritániától a háborúval kapcsolatban.

Az amerikai monopol-tőke kinyújtja csápjait nemcsak az USA-ben lévő arany és brit tőkebefektetések felé, amik a háború után megmaradtak, hanem más amerikai országokban lévő brit befektetések felé is. A britek tulajdonában lévő amerikai értékek eladása oly méreteket öltött, hogy nem ritka a newyorki tőzsdén ezen biztosítékok napiértékében súlyos esést látni.

Ha az európai háború kihúzódik, az USA monopol-tőkéje ki fogja űzni a brit tőkét azon állásaiból, melyeket eddig még Británia tartott a dél- és közép-amerikai országokban.

Amerika küzdelme Británia ellen nincs a gazdasági mezőre korlátozva. Az USA dolgozik azon is, hogy Angliát politikai nyomás segítségével is kihajtsa Latin-Amerikából. Ennek elérésére a fő eszköz az úgynevezett pán-amerikánizmus: minden dél- és közép-amerikai állam felsorakoztatása az USA hegemoniája alatt. Ez a folyamat a legkülönbözőbb módon történik, de ugyanakkor nagyon határozatlan formákban is — Monroe-elv, pán-amerikai konferenciák, 500 kilométer széles semleges zóna létesítésének az eszméje amerikai kontinens körül, minden pénznek a dollárhoz kötése és más hasonló törekvések.

Emellett, mint az első világháború után történt, az amerikai imperializmus a latin-amerikai brit és francia gyarmattulajdonok átruházását követeli, akár mint a brit adósságokért való kárpótlásképpen, akár megfelelő pénzbeli fizetésért.

Varga Jenő

Pilisi Sándor szalmát kér

Hideg szél süvített be a rossz, egyes ablakon. Pilisi Sándor felébredt. Világos volt már. A feje fázott az ablakon besivítő szél-től. Felesége nyitott szemmel feküdt mellette és szótlanul bámult a plafonra. Pilisi beljebb húzódott a dunnálya. Olyan hideg volt a szobában, mint a jégveremben. Három családjuk volt. A szoba másik felében feküdtek egy rozoga ágyon.

Pilisiné felült, az urára nézett. Tekintete hideg volt, mint a szoba. Pilisi észrevette, hogy haragszik. Tudta is, hogy miért. Nincs tüzevaló, már egy teljes hete, hogy nem fűtöttek.

Felkeltek. Gyorsan magukra kapkodták ruhájukat. Hallgat-
tak mindketten. Pilisi leült a kemence mellé.

— De hideg van — mondta kisvártatva s fázósan összehúzó-
dott. Feleségére nézett, akinek ráncos arca kipirosodott és hara-
gosan kiabálni kezdte:

— Hideg van, hát igen hideg van! Már egy hét óta azt haj-

togatod, hogy hideg van, de tüzrevaló után nem nézöl!

— Hát hogy' néztek, mikor nincs pénzünk — vágott közbe Pilisi indulatosan.

— Menj dolgozni! De te nyáron se nagyon kapsz munkát, nemhogy télen kapnál — válaszolt az asszony és hangja sírásba fulladt.

Pilisit előntötte a méreg. Hiszen dolgozna ő télen-nyáron, ha kapna munkát! Ő is érzi! a hideget, ő is fázik velük együtt!

— Most mit bógsz?! Tehetek én arról, hogy nem kapok munkát?! Öklével dühösen az asztalra csapott. A gyerekek ijedten bújtak össze az ágyon.

Pilisiné a kuckónak fordulva tovább sírt.

Az ember kirohant az udvarra. Az ajtót erősen becsapta maga mögött.

Kint hideg szél sívított. Fázni kezdett. A metsző hideg lecsillapította. Érezte, hogy nincs értelme a veszekedésnek, ezzel úgyszem lehet a bajon segíteni! Visszament.

Pilisiné szemét törölgetve öltöztette a gyerekeket, akik didegve beszélgettek egymással és arcuk csupa kék volt a hidegtől.

— Kimehetnél a Hegyi Pista bácsiékhoz, oszt kérhetnél egy kocsi szalmát! — szólt az asszony. — Majd ledógoznánk tavaszra, vagy pedig kifizetnénk!

Pilisi nem válaszolt az asszony szavaira, csak gondolkozott. Tényleg, kimehetne! Hiszen ott aratott a nyáron, talán nem utasítják el. No, meg Hegyi Pista bácsi jó embernek látszott! Megnyugodott. Mintha a szoba levegőjét is melegebbnek érezte volna! Fűtötte a remény és a bizakodás, hogy lesz tüzrevaló.

Megreggeliztek. Pilisi elindult. Messze volt a tanya. Tizenöt kilométerre a várostól. Mikor a város szélére kiért, térdig érő hóban kellett gázolnia, sehol sem volt csapás. A cipője csonttá fagyott. Még fele úton sem volt, a lábát már nem érezte. Messze volt a tanya, de még messzebb is elment volna, csakhogy tüzrevalót kapjon. Sokat fagyoskodtak már egy hét óta a hideg szobában.

Lassan elérte a tanyát. Cipőjéről a gangban leverte a havat. Szinte kopogtatás nélkül lépett a szobába.

— Aggy Isten! — köszöntött be.

— Aggy Isten! — felelte Hegyi Pista bácsi a kemence mellől. — Hát te mijáratban vagy, öcsém? — kérdezte meglepődve. Pipájából hatalmas füstfelhőket engedett szét a szobában.

— Hát megnézem már, mit csinálnak kendtek ilyenkor télen — válaszolt Pilisi, kerülgetve jövetelének okát.

Az öreg csak szuszmogott, nagy hasa le-föl zötyögött a szuszogástól.

— Úlj le! — mondta Hegyi — pipaszárral a padkára mutatva. Már kezdte sejteni, hogy Pilisi kérni jött.

Pilisi tétovázott. Percről-percre halasztotta mondanivalóját. Lassan felmelegedett. A kemence meleg volt, szinte süített.

— Hát Pista bátyám kérdezni gyüttem, — kezdte végül rekedt hangon, minden szót úgy kellett kierőszakolni magából —

hogy birna-e kend egy kocsi szalmát adni? Majd ledógoznánk vagy kifizetnénk a nyáron, ha lesz kereset!

Hegyi sokáig hallgatott magába mélyedve. Majd kis idő múlva kivette a pipát a szájából és vontatott hangon megszólalt:

— Hát, öcsém nem bírok, mer hát kő nekünk is. Meghát nem is szoktunk előre adni senkinek! Ezzel a pipát újból a szájába vette és elkezdett pöfékelni.

Pilisi rámeredt az egykedvű öregre. „De nézze, Pista bátyám . . . — akarta mondani, — már egy hete nem fűtöttünk!” De csak hallgatott. Hideg verejték ült a homlokára, amelyen mély redők futottak végig, „Bár ki se jöttem volna!” — gondolta magában. Egész testében reszketett, nem tudta, hogy fázik-e vagy melege van. Készülődni kezdett.

Hegyi kikísérte a gangba.

— Látod, öcsém nekünk is kevés a szalmánk — mondta és rámutatott pipa szárával egy tizenöt öl hosszú kazalra, amely ott terpeszkedett a tanya udvarán.

Pilisi nem szólt semmit, csak hallgatva bólogatott. Elkészönt. Elkéseredve vágott neki újra a hónap. Az öreg dörmögött még valamit a pipaszár mögül, de ő már nem értette. Csak ment, mint akit kergetnek, folyton maga előtt látva a hosszú szalmakazlat, amelyet ő kaszált le s amelyet ő tetézett be nagy gondnal, hogy be ne ázzon. Lassan eltűnt mögötte a fehérség, a tanya, a szalmakazal és Hegyi Pista bácsi zötyögő pocakja a meleg kemencével együtt. „Az ő arca nem kívül meg a hidegtől, mint a mienk.” — gondolta magában bosszúsán és fagyos cipőjét fáradtan emelgette a hóban.

Ősz Szabó János, földmunkás

Búzavirág kövek közt

*Rozsdamarta füvek és gyötört halvány fák közt,
Hol a kisgyermek arca is öreg,
Kék virágokat a napsugár fűrészt,
Mellette szikstól fehérek a holt kövek.*

*Bús házfalak nyúlnak a sápadt égig,
Itt minden levegőért, szépségért kiált,
S szégyenlős halkult kékséggel kéklík
A mezőkről szökött, nevetős búzavirág.*

*Behemót gazda az úton lomhán gázol át,
A virágra ropogós csizmával rátapod —
De titkos remegéssel nézik a mezők csókját
S megállnak a siető réti mezítlábasok.*

*Kicsi kék virág. Rácsillan a szekeres nép szemé.
Vénülten, fáradtan a külváros népe
Úgy nézi, mintha mindig föld alatt tengene
És már azt se tudná, hogy a virág szép-e?*

LATAK ISTVÁN